

31.5.2022

EOAK/5276/2021

Ratkaisija: Oikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Esittelijäneuvos Mikko Eteläpää

POLIISIN LUPAPALVELUT

1 KANTELU

Kantelija arvosteli poliisin lupapalveluita. Arvostelu kohdistui passihakemuksiin liittyvän asioinnin pitkiin odotusaikoihin. Kanteluajankohtana oli kantelijan mukaan Etelä-Suomessa (Espoo, Helsinki, Vantaa, Kirkkonummi, Hyvinkää, Riihimäki, Hämeenlinna) varattavissa vain muutamia vapaita aikoja elokuulle passin hakemiseen liittyvään lupapalvelusteessä asiointiin.

2 SELVITYS

Kantelun ja samaan aikaan saapuneiden muiden (EOAK/4940/2021 ja EOAK/5067/2021) samaa asiaa arvostelleiden kanteluiden johdosta pyysin selvitystä eri poliisilaitoksilta. Poliisihallituksen Poliisitoimintayksikkö ja Poliisihallitus antoivat asiassa lausuntonsa. Nämä saapuivat 30.11.2021.

Koska julkisuudessa olleiden tietojen ja oikeusasiamiehelle saapuneiden lukuisten kanteluiden perusteella näytti siltä, että alkuvuonna 2022 poliisin lupapalveluiden ruuhkat ja asiointiaikojen odotusajat entisestään pahenivat, pyysin Poliisihallitukselta vielä 8.3.2022 lisäselvitystä lupapalveluiden tilanteesta. Tässä lisäselvityksessä pyysin ottamaan kantaa seuraaviin seikkoihin:

1. Onko poliisissa tehty syksyn 2021 jälkeen toimenpiteitä jonotusaikojen pitämiseksi Poliisihallituksen ohjeessa kohtuulliseksi katsoman enintään kolmen viikon pituisena?
2. Jos toimenpiteitä on tehty, niin mitä nämä ovat?
3. Mistä johtuu jonotusaikojen ja viiveiden kasvu alkuvuonna 2022?
4. Onko vastaavanlaista jonotusaikojen kasvua muissakin kuin passeja ja henkilökortteja koskevissa lupa-asioissa?
5. Onko tilanne sama kaikilla poliisilaitoksilla?
6. Mitä poliisi aikoo tehdä vallitsevan tilanteen korjaamiseksi?

7. Miten eri lupalajien hakemusten määrä Poliisihallituksen käsityksen mukaan kehittyi lähitulevaisuudessa; onko kasvua vai vähenemistä?
8. Onko säännöksissä tai määräyksissä Poliisihallituksen näkemyksen mukaan mahdollisesti kehittämistä, jotta tämän kaltaiset tilanteet voitaisiin tulevaisuudessa välttää?

Pyytämäni lisäselvitys saapui 12.4.2022.

3 RATKAISU

3.1 Saaduista selvityksistä

Ensimmäiseen selvitys- ja lausuntopyyntöni antamissaan selvityksissä Helsingin, Hämeen, Itä-Uudenmaan ja Länsi-Uudenmaan poliisilaitokset totesivat, että kesällä 2021 ilmenneet lupa-asioiden ruuhkat ja jonot eivät olleet tavanomaisia poliisilaitoksessa. Sen sijaan Oulun poliisilaitoksessa tilanne ei kesällä 2021 selvityksen mukaan juurikaan poikennut tavanomaisesta.

Helsingin poliisilaitos totesi tilanteen olleen poikkeuksellinen ja se kytkeytyi merkittävin osin vallinneeseen pandemiatilanteeseen ja sen seurauksena asetettuihin matkustusrajoituksiin. Lupapalveluiden lisääntynyt kysyntä oli seurausta sekä matkustusrajoitusten lakkaamisesta että lupapalveluiden ruuhkautumisen uutisoinnista. Lisäksi sähköisesti varattavien aikojen määrään vaikutti se, että asiakkaiden lukumäärää jouduttiin pandemian aikana rajoittamaan Pasilan poliisitalossa.

Hämeen poliisilaitoksen selvityksen mukaan lupapalvelusektorilla oli ollut vuosina 2020–2021 huomattavan paljon henkilöstön poistumia, niin sairaus- kuin vanhempainvapaista johtuvia sekä eläköitymisestä ja irtisanoutumisesta johtuvia. Koronarajoitusten vähentyessä yleisötilaisuuksien järjestämisen määrä kasvoi huomattavasti ja lisäsi lupapalvelun asiakasmääriä.

Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen ajanvaraustilanne vaihteli voimakkaasti koronatilannetta mukaillen niin Vantaalla kuin muissakin Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen toimipisteissä. Nykyisenlainen (syksy 2021) ajanvaraustilanne alkoi Tikkurilan lupapisteessä vuoden 2021 alusta ja kysyntä kiihtyi jatkuvasti ja huononsi myös poliisilaitoksen muiden lupapisteiden ajanvaraustilannetta. Korona-aikainen yleinen sairauslomaohjeistus mahdollisesti lisäsi henkilöstön poistumia. Henkilöstö jäi matalalla kynnyksellä sairauslomalle myös lievissä hengitystieinfektiotapauksissa ja toisaalta koulujen ja päiväkotien koronan takia tiukentuneet ohjeistukset pakottivat pienten lasten vanhemmat hoitovapaalle.

Länsi-Uudenmaan poliisilaitoksen antaman selvityksen mukaan poikkeuksellinen tilanne alkoi, kun asiakkaat jättivät asiakirjansa uusimatta koronan vuoksi. Vuoden 2021 kesällä asiakkaiden erittäin runsas määrä aiheutti lupapalveluissa ruuhkaa ja tilannetta edelleen pahensi kesälomapoistumista aiheutunut 30 %:n vajaus asiakaspalveluhenkilöstöstä.

Oulun poliisilaitoksen antaman selvityksen mukaan lupapalveluihin vaikutti kesälomakausi, jolloin asiakaspalvelijoita on ollut kesälomalla. Lisäksi Poliisihallituksen poliisilaitokselle määräämät sopeutustoimet ovat vaikuttaneet palvelujen saatavuuteen, kun henkilöstöä on ollut alkuvuodesta alkaen vähemmän (-3 htv). Lisäksi poliisilaitoksen alueella metsästysharrastus on ollut vilkasta ja aselupia on haettu kuluvan vuoden aikana runsaasti.

Kaikki selvityksen antaneet poliisilaitokset olivat ryhtyneet toimenpiteisiin ruuhkien purkamiseksi muun muassa henkilöstörekrytoinnein, ”lupaviikonlopuin” ja lupapalvelutiskien lisäämisellä.

Poliisihallituksen Poliisitoimintayksikön mukaan lupahallinnon asiamäärät laskivat merkittävästi vuoden 2020 aikana koronapandemian seurauksena. Esimerkiksi passinsa jätti uusimatta yli 300 000 asiakasta. Jo syksyllä 2020 arvioitiin, että hakemusmäärät jäävät myös alkuvuonna 2021 matalalle tasolle. Sen sijaan hakemusmäärien arvioitiin kasvavan myöhemmin pandemian väistyessä ja matkustamisen jälleen lisääntyessä. Tästä huolimatta Poliisihallitus ennakoii, että vuoden 2021 lupamäärät jäävät normaalia alemmaksi. Poliisihallitus arvioi syksyllä 2020, että passeja myönnetään vuonna 2021 yhteensä noin 600 000 ja henkilökortteja 350 000. Arvio normaalivuosi vähäisemmästä matkustusasiakirjojen määrästä vaikutti myös poliisin vuoden 2021 maksuasetuksen hinnoittelulaskelmiin. Kustannuksissa oli huomioitava mm. henkilöstökulujen lasku. Tästä huolimatta matkustusasiakirjojen maksuja oli nostettava vuodelle 2021, jotta kustannusvastaavuus toteutuisi.

Poliisihallitus teki loppuvuonna 2020 päätöksen poliisilaitosten määräaikaisia virkasuhteita ja vakituisia lupahallinnon virkoja koskevasta täyttölupamenettelystä. Poliisilaitoksilla oli mahdollisuus perustellusta syystä hakea Poliisihallitukselta täyttölupaa viran tai virkasuhteen täyttämiseen, jos tehtävän täyttäminen oli välttämätöntä lupahallinnon tehtävien hoitamiseksi. Ennen menettelyyn ryhtymistä poliisilaitoksen tuli selvittää mahdollisuudet hoitaa vapautuvia tehtäviä sisäisillä järjestelyillä. Täyttölupamenettelyn tarkoituksena oli saada alennettua lupahallinnon kokonaiskustannukset vastaamaan ennakoitavissa olevia tuottoja.

Täyttölupaesityksiä tuli Poliisihallitukselle kaikista muista poliisilaitoksista paitsi Länsi-Uudeltamaalta ja Helsingistä. Kaikkiin täyttölupaesityksiin annettiin myönteinen päätös.

Ajanvarausruuhkat alkoivat keväällä 2021 pääosin eteläisen Suomen poliisilaitosten alueella ja viimeistään syyskuun aikana ajanvarausruuhkat olivat levinneet koko maahan. Poliisilaitoksilla on ollut haasteita vasta kasvaviin hakemusmääriin henkilökunnan lomien, rekrytointiprosessien ja perehdytysten keston vuoksi, joten tilanteen korjaantuminen ei tapahdu hetkessä.

Voimassa olevien matkustusasiakirjojen tilastoista käy ilmi, että vuoden 2019 joulukuusta syyskuuhun 2021 on voimassa olevien passien määrä vähentynyt noin 500 000 kappaleella. Koronarokotuskattavuuden edetessä ja matkustuksen avautuessa yhä useampi on lähtenyt uusimaan passiaan. Tilanteen tekee poikkeukselliseksi myös käyntiasiakkaiden normaalia suurempi määrä. Asiakkaina on paljon sellaisia, joiden passi on jo kertaalleen saatu ns. kevennetyssä menettelyssä sekä asiakkaita, joiden passin vanhenemisesta on korona-aikana kulunut jo yli vuosi.

Lokakuussa 2021 tehdyssä tarkastelussa todettiin, että lukuun ottamatta Helsingin ja Sisä-Suomen poliisilaitoksia, kaikkien poliisilaitosten pääpoliisiasemilta löytyi ajanvarausaikoja. Ajanvaraustilanne oli siten hieman heikentynyt syyskuun tilanteeseen verrattuna, jolloin kaikkien poliisilaitosten pääpoliisiasemilta oli löytynyt ajanvarausaikoja. Pääpoliisiasemista ainoastaan Pohjanmaan ja Lapin poliisilaitoksilta löytyi ajanvarausaikoja kolmen viikon aikavälillä. Muilla poliisilaitoksilla ensimmäiset ajanvarausajat olivat olleet useamman viikon päässä. Poliisiasemilta on sen sijaan löytynyt ajanvarausaikoja. Esimerkiksi Jyväskylän poliisiasemalta on saanut varattua ajan jo noin viikon päähän.

Kanteluissa kuvatut viiveet ajanvarauksen saamiseksi ylittävät Poliisihallituksen ohjeessa mainitun kohtuullisen ajan, minä voidaan normaalisti pitää noin kolmea viikkoa. Poliisitoimintayksikön näkemyksen mukaan vallitseva tilanne oli valtakunnallisesti katsottuna poikkeuksellinen ja seurausta pitkään jatkuneesta koronaepidemiasta ja sen vaikutuksista poliisiin lupahallintoon. Kantelijoilla on ollut myös mahdollisuus asioida poliisilaitosten lupapalveluissa jonottamalla ilman ajanvarausta. Vallitsevassa ruuhkatilanteessa jonottamalla asiointi onkin erityisesti kiireellisissä asioissa paras vaihtoehto asian hoitamiseksi.

Poliisihallitus toteaa lausunnossaan, että kanteluajankohdan ajanvarausaikojen saatavuuteen vaikutti poliisilaitoksen sijainti, mutta nopeimmillaankin ensimmäinen vapaa ajanvarausaika olisi ollut saatavilla vasta noin kuukauden päästä ja pisimmillään lähes kahden kuukauden päästä. Jonotusajat lupapalveluihin ylittävät sen kolmen viikon jonotusajan, minkä Poliisihallitus on ohjeessaan katsonut kohtuulliseksi. Ohjeessa tosin todetaan, että ruuhka-aikana jonotusaika voi olla myös tätä aikaa pidempi.

Suomessa poikkeusolot julistettiin päättyneeksi keväällä 2021, jolloin koronapandemiaan liittyviä rajoituksia oli mahdollista purkaa asteittain. Koronapandemian vaikutukset poliisin lupapalveluihin vaikuttivat kahdella tavalla. Ensinnäkin, kun vuoden 2020 maaliskuusta alkaen passihakemusten määrä romahti, poliisilaitokset mukauttivat lupapalveluhenkilöstön määrän muuttuneen kysynnän mukaiseksi. Toiseksi, kun poikkeusolot päättyivät, vanhentuneiden matkustus- ja muiden asiakirjojen määrä oli kasvanut ja tarve näiden uusimiselle oli ollut suurta, poliisilaitosten oli jälleen mukautettava lupapalveluhenkilöstönsä määrä muuttuneeseen tilanteeseen. Lisäksi myös muiden lupapalveluiden kysyntä kasvoi, kun tapahtumia ja muita luvanvaraisia tilaisuuksia oli taas mahdollista järjestää.

Poliisin lupapalvelujen ruuhkautuessa poliisilaitokset siirsivät ja rekrytoivat henkilöstöä lupapalvelutehtäviin sekä tekivät myös rakenteellisia muutoksia pyrkiessään vastaamaan lupapalveluiden suureen kysyntään. Selvityksistä ilmenevästi lupapalveluiden kysyntä oli ollut suurinta kesä–syyskuun aikana, joten ruuhkautumiseen oli vaikuttanut myös poliisilaitosten henkilöstön kesälomapoistumat. Poliisihallituksen ohjeen mukaan ruuhka-aikana jonotusaika lupapalveluihin voi olla enemmän kuin kolme viikkoa. Kysymys siitä, minkä pituista odotusaikaa voidaan pitää hyväksyttävänä hallintolain palveluperiaatteen ja viivytyksettömän käsittelyn veloitteen näkökulmasta, on Poliisihallituksen mukaan haastavaa yksityiskohtaisesti määrittää.

Poliisihallitus katsoo, että nämä poikkeukselliset tapahtumat ja olosuhteet huomioon ottaen voitaneen tässä tapauksessa kohtuullisena odotusaikana pitää ainakin kolmen ja neljän viikon odotusaikoja, joka kantelunalaisissa asioissa ylittyy ainakin joiltakin osin. Poliisihallitus toteaa, että saatujen selvitysten mukaan poliisilaitokset lisäsivät ajanvarausaikoja viikonloppuihin sekä resurssitilanteen salliessa lisättiin myös ylimääräisiä aikoja arkipäiville, joten ajanvarauksen kautta on ollut mahdollista saada aikoja myös nopeamminkin. Edelleen Poliisihallitus toteaa, että poliisilaitosten lupapalvelut ovat kansalaisten saatavilla sähköisen ajanvarausjärjestelmän lisäksi myös ilman ajanvarausta.

Poliisitoimintayksikön selvityksestä ilmenee, että pääpoliisiasemilla käyntiasiakkaat olivat saaneet asiansa samana päivänä hoidettua. Jonotusajat lupapalveluihin olivat olleet kohtuulliset ja vaihtelivat poliisilaitoksesta riippuen 10 minuutista 120 minuuttiin.

Poliisihallituksen laillisuusvalvonta katsoo, että kantelijoiden oikeusturva ei ole tapauksessa vakavasti vaarantunut. Kantelijoilla on ollut mahdollista asioida poliisilaitosten lupapalveluissa vuoronumerolla ilman ajanvarausta, jolloin palvelun on saanut tarvittaessa heti. Poliisilaitosten lokakuussa antamien selvitysten mukaan tilanne on jo hieman parempi ja useammilta poliisilaitoksilta on saanut myös sähköisen ajanvarausjärjestelmän kautta lupapalveluaikoja kohtuullisen ajan sisällä.

Maaliskuussa 2022 tekemääni selvityspyyntöön Poliisihallituksen Poliisitoimintayksikkö totesi muun ohessa seuraavaa:

Edellisen – edellä selostetun – lausunnon jälkeen Poliisitoimintayksikkö kävi marraskuussa 2021 poliisilaitoksittain asiakaspalvelun tilannetta läpi. Joidenkin poliisilaitosten osalta tilanne oli edelleen haastava, mutta osassa poliisilaitoksia tilanne oli melko hyvä. Yleistilanne oli tuolloin se, että ajanvarausaikoja varataan paljon ja ne menevät nopeasti täyteen. Myös jonotusasiakkaita oli yhä enemmän liikkeellä.

Joulukuun alkupuolella koronatilanne heikkeni, kun omikronvirusmuunnos lähti leviämään nopeasti. Tämä aiheutti sen, että esim. pääkaupunkiseudun poliisilaitosten viikonlopun ajanvarausaikoja alettiin perua jossain määrin ja asiakkaita jäi myös saapumatta varatulle ajalle ilman ennakkoon tehtyä peruutusta.

Poliisihallitus teki vapaiden ajanvarausaikojen tarkastelun 23.11. ja 20.12. Molempina tarkastusajankohtana kaikilta poliisilaitoksien pääpoliisiasemilta löytyi ajanvarausaikoja passi- ja henkilökorttiasioissa ja aselupa-asioissa. Esimerkiksi ajanvarausviiveet passi- ja henkilökorttiasioissa joulukuun tarkasteluhetkellä vaihtelivat pääpoliisiasemilla yhdestä päivästä muutamaan viikkoon. Aseasioissa viiveet olivat pääosin lyhyempiä.

Maaliskuussa 2022 volyyymäärät kaksinkertaistuivat helmikuuhun verrattuna ja vireille laitettujen passihakemusten määrä oli noin 150 000 ja henkilökorttihakemusten noin 50 000. Helmikuun loppupuolella matkustusrajoitusten poistuminen sekä Venäjän hyökkäys Ukrainaan aiheuttivat viikosta 9 alkaen ennennäkemättömän ruuhkapiikin poliisin lupahallinnon asiakaspalveluun. Poliisilaitoksilta saadun palautteen mukaan asiakkaina oli paljon myös sellaisia henkilöitä, joiden passissa oli runsaasti voimassaoloaikaa jäljellä ja uusimisen syynä oli huoli Venäjän toimista. Poliisihallituksen saamien tietojen mukaan myös muissa Pohjoismaissa yleisesti passihakijoita on ollut hyvin runsaasti liikkeellä.

Poliisihallitus korostaa, että ruuhkautuminen koskettaa nimenomaan poliisin käyntiasiointia. Passien ja henkilökorttien hakemuskäsittely, myöntäminen, asiakirjojen tuotanto ja toimitus toimivat normaalisti. Poliisihallitus on kuitenkin varmuuden vuoksi pidentänyt 14.3. passien ja henkilökorttien toimituksen palvelulupausta asiakkaille kahdella vuorokaudella, koska myöntömäärät ovat olleet keskimääräistä korkeampia. Passin normaalitoimituksen palvelulupaus oli aiemmin 5–8 pv ja tällä hetkellä se on 7–10 pv.

Tammikuun 13. päivä jonotusajat vaihtelivat poliisilaitoksittain siten, että Itä-Suomen poliisilaitoksen pääpoliisiasemalla Kuopiossa pääsi suoraan asioimaan ilman odottelua ja Lounais-Suomessa Turussa ilman ajanvarausta asioivien odotusaika vaihteli 15 minuutista 120 minuuttiin saakka. Tähän tarkasteluun kuuluivat kaikki lupa-asiat.

Ajanvarausaikojen saatavuuden tarkastelussa puolestaan tammikuun 13. päivä oli ajanvarausaikoja saatavilla kaikilla pääpoliisiasemilla passi- ja henkilökorttiasioissa paitsi Helsingissä. Neljän poliisilaitoksen pääpoliisiasemalla aikaviive pysyi kolmen viikon sisällä. Lisäksi monen muun poliisilaitoksen muilla poliisiasemilla oli mahdollista asioida kolmen viikon aikahaarukassa, vaikka pääpoliisiaseman ajanvarausviive oli pitempi. Lähes kaikilla poliisilaitoksilla aseasioissa on päässyt tammikuussa asioimaan nopeammin kuin matkustusasiakirja-asioissa.

Helmikuun tarkastelussa tilanne alkoi muuttua ja helmikuun 15. päivänä passi- ja henkilökorttiaikoja ei ollut varattavissa lainkaan pääkaupunkiseudun pääpoliisiasemilla (Helsinki, Vantaa, Espoo). Sen sijaan muilta poliisiasemilta Länsi- ja Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen alueelta löytyi vapaita ajanvarausaikoja mutta tosin vasta maaliskuun loppupuolelle. Aseasioiden hoitamiseen löytyi vapaita ajanvarausaikoja kaikilta pääpoliisiasemilta helmikuun tarkastelussa.

Huhtikuun 4. päivä iltapäivällä tehdyssä tarkastelussa viideltä pääpoliisiasemalta ei löytynyt aikoja lainkaan passi- ja henkilökorttiasioille. Muilta pääpoliisiasemilta löytyi aikoja mutta vapaat ajat menivät tuona päivänä touko- ja kesäkuulle. Myös pienemmillä poliisiasemilla ajat menivät touko-kesäkuulle. Ainostaan Lapin poliisilaitoksen alueelta löytyi useita poliisiasemia, missä vapaita aikoja löytyi huhtikuulle. Aseasioissa löytyi aikoja touko- ja kesäkuulle kaikilta muilta pääpoliisiasemilta paitsi Tampereelta. Lapissa Rovaniemeltä ase aika löytyi viikon päähän. Maalis-huhtikuun aikana myös aseasioissa ajanvarausviiveet ovat kasvaneet.

Matkustus- ja henkilökorttiasioden ruuhkautumista on tapahtunut kaikilla poliisilaitoksilla. Jonottavien asiakkaiden määrä on noussut maaliskuusta lähtien.

Poliisihallitus ohjeisti poliisilaitoksia 8.3.2022 pidetyssä päällikköverkoston kokouksessa siten, että matkustusasiakirjojen myöntäminen pitää turvata ja poliisilaitosten tulee priorisoida tehtävänsä niin, että passi- ja henkilökorttihakemukset pystytään ottamaan vastaan eikä asiakaspalvelu kriisiydy.

Priorisointi annettiin tietäen, että se edellyttää joidenkin muiden lupiasioiden jättämistä vähemmälle huomiolle hetkeksi silläkin riskillä, että asiasta tulee huonoa palautetta. Poliisilaitoksien tulee huolehtia, että asiakaspalvelussa on koko ajan suurin mahdollinen määrä henkilöstöä. Tämä voi tarkoittaa tehtävien väliaikaista uudelleen jakamista ja priorisointia poliisilaitoksella.

Poliisilaitoksilla henkilökuntaa on siirretty muista asioista passi- ja henkilökorttiasioita käsittelemään ja ajanvarausaikoja on lisätty. Pienempien poliisiasemien aukiolojen tilapäisiä rajoituksia on purettu ja aukioloaikoja laajennettu.

Poliisilaitosten lupahallinnon resurssimalli on ollut käytössä vuodesta 2017 lähtien. Se on mittari, joka osoittaa lupahallinnon tehtäviin tarvittavan henkilöresurssin poliisilaitoksessa. Se on valmisteltu siten, että resurssimäärän katsotaan olevan lupahallinnon tehtävien kanssa sopusoinnussa eli voimavarat riittävät tehtävien tekemiseksi substanssilakien, hyvän hallinnon vaatimusten ja hyvän henkilöstöpolitiikan vaatimusten mukaisesti, mutta toisaalta voimavaroja ei ole liikaa tehtäviin nähden. Resurssimalli on suunniteltu tietyille hakemusmäärälle ja olennaiset muutokset hakemusmäärissä aiheuttavat haasteita selvitä työtaakasta. Kuluvan vuoden ennakoitujen hakemusmäärien passi- ja henkilökorttiasioissa ovat huomattavasti suuremmat kuin resurssimallissa on suunniteltu normaaliajoille. Olemassa olevat resurssit eivät ole riittäneet vastaamaan kasvaneeseen kysyntään, minkä vuoksi useimpien poliisilaitosten osalta ajanvaraustilanne on hälyttävä.

Poliisihallitus jakoikin 28.3.2022 päivätyllä kirjeellä poliisilaitoksille lisäresurssia maksulliseen lupahallintoon. Kirjeen mukaan poliisilaitosten tulee mahdollisimman tarkkaan arviointiin perustuen suunnitella vuoden 2022 lupahallinnon maksullisten passi- ja henkilökorttihakemusten käsittelyprosessi nousseiden volyymin mukaiseksi. Arvioinnissa tulee huomioida myös kesälomakauden sujuvuus. Konsernitasolla maksulliseen lupahallintoon tullaan kohdistamaan enintään 40 henkilötyövuoden määräaikainen lisäys. Myös vuoden 2022 tuottotavoitetta tullaan tämän mukaisesti nostamaan enintään 2,25 milj. eurolla. Lisäyksellä resursoidaan maksullisen lupahallinnon määräaikainen henkilötyövuositaso nosto.

Kirjeessä on mainittu, että tilanteen hallitsemiseksi poliisiyksiköissä on mahdollisuus lisätä siviilihenkilötyövuosien määrää seuraavien periaatteiden mukaisesti:

Lupahakemusten käsittelyprosessin sujuvuus tulee varmistaa ja ajanvarausjärjestelmän jonot tulee saada normaalille tasolle.

Lupahallinnon henkilöstön työssä jaksamisesta on huolehdittava.

Kesälomakausi tulee suunnitella edellä mainitut asiat huomioiden.

Rekrytointiviiveet tulee ottaa huomioon realistista toteutusta suunniteltaessa.

Poliisiyksiköiden tulee toukokuun 2022 loppuun mennessä ilmoittaa Poliisihallitukselle lisärekrytinnin määrä ja perusteet ja tavoitteet rekrytoinneille. Lisäresurssi on tarkoitettu käytettäväksi maksullisten passi- ja henkilökorttihakemusten käsittelyyn.

3.2 Oikeusohjeita

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheutonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi.

Perustuslain 9 §:n 1 momentin mukaan Suomen kansalaisella ja maassa laillisesti oleskelevalla ulkomaalaisella on vapaus liikkua maassa ja valita asuinpaikkansa. Pykälän 2 momentin mukaan jokaisella on oikeus lähteä maasta. Tähän oikeuteen voidaan lailla säätää välttämättömiä rajoituksia oikeudenkäynnin tai rangaistuksen täytäntöönpanon varmistamiseksi taikka maanpuolustusvelvollisuuden täyttämisen turvaamiseksi. 3 momentin mukaan Suomen kansalaista ei saa estää saapumasta maahan, karkottaa maasta eikä vastoin tahtoaan luovuttaa tai siirtää toiseen maahan.

Perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen.

Hallintolain 7 §:n 1 momentin mukaan asiointi ja asian käsittely viranomaisessa on järjestettävä siten, että hallinnossa asioiva saa asianmukaisesti hallinnon palveluita ja viranomaisen voi suorittaa tehtävänsä tuloksellisesti.

Hallintolain 23 §:n mukaan asia on käsiteltävä ilman aiheutonta viivytystä. Hallintolain 23 a §:n mukaan viranomaisen on määriteltävä toimialansa keskeisissä asiaryhmissä odotettavissa oleva käsittelyaika sellaisille hallintopäätöksellä ratkaistaville asioille, jotka voivat tulla vireille vain asianosaisen aloitteesta. Tämä ei koske asioita, joiden käsittelylle on säädetty määräaika.

Poliisilain 1 luvun 1 §:n 2 momentin mukaan poliisi suorittaa lupahallintoon liittyvät ja muut sille laissa erikseen säädetyt tehtävät.

Poliisin hallinnosta annetun lain 6 §:n mukaan poliisilaitos vastaa poliisin tehtäviin liittyvien kansalaisten palvelujen tasapuolisesta saatavuudesta ja laadusta toimialueellaan.

3.3 Arviointi

Kun saatujen selvitysten perusteella esillä oleva ongelma ei ole rajoittunut vain yksittäisissä kanteluissa nimettyihin poliisilaitoksiin, vaan ongelma näyttää koskevan valtakunnallisesti kaikkia tai ainakin lähes kaikkia poliisilaitoksia, en katso olevan laillisuusvalvonnallista tarvetta arvioida yksittäisten poliisilaitosten toimia, vaan käsittelen asiaa poliisilaitosten ja poliisihallinnon osalta yleisesti.

3.3.1 Vaatimus asioiden viivytyksettömästä käsittelystä

Palveluperiaate ja viranomaisen tehtävien tuloksellinen hoitaminen merkitsevät sitä, että asiointiin tulisi voida tapahtua sekä hallinnossa asioivan että viranomaisen kannalta mahdollisimman nopeasti, joustavasti ja yksinkertaisesti sekä kustannuksia säästäen. Julkisia palveluja järjestettäessä tulee erityisesti kiinnittää huomiota palvelujen riittävyteen ja saatavuuteen sekä hallinnossa asioivan valinnanvapauteen (HE 72/2002 vp, s. 57).

Hyvään hallintoon on katsottu kuuluvan, että asiat tulee käsitellä asian laatu ja muut siihen vaikuttavat olosuhteet huomioon ottaen kohtuullisessa ajassa (HE 72/2002 vp, s. 73).

Riittävien resurssien takaaminen hallintoviranomaiselle on tärkeää kohtuullisten käsittelyaikojen saavuttamiseksi. Tätä edellyttää myös perustuslain 22 §:n säännös julkisen vallan velvollisuudesta turvata perus- ja ihmisoikeuksien toteutuminen (HE 50/2013, vp. s. 14).

Laillisuusvalvonnassa on vakiintuneesti katsottu, että asian käsittelyn viipymistä ei voida perustella henkilöstövoimavarojen tai yleisemmin resurssien puutteella, vaan viranomaisen on järjestettävä toimintonsa niin, että perusoikeuksina taatut yksilön oikeudet eivät vaarannu. Organisaatioon tai resursseihin liittyvillä seikoilla ei lähtökohtaisesti voida perustella poikkeamista siitä, mitä perustuslain 21 §:n säännös asian viivytyksettömältä käsittelyltä edellyttää.

Poliisihallituksen lupahallinnon asiakaspalvelun ajanvarausta koskevassa ohjeessa (POL-2019-19655; 19.6.2019) todetaan muun muassa, että poliisilaitosten tulee pyrkiä siihen, että vapaita aikoja on varattavissa kohtuullisen ajan kuluessa ajanvarauksesta. Kohtuullisena aikana voidaan normaalisti pitää noin kolmea viikkoa.

Ruuhka-aikana ajan saaminen voi kuitenkin venyä tätä pidemmäksi. Ohjeessa on myös viitattu apulaisoikeusasiamies Jussi Pajuojan päätökseen (1681/4/13, 2.12.2013) jossa todetaan, ettei kuuden viikon odotusaikaa voida pitää laillisuusvalvonnallisesta näkökulmasta hyväksyttävänä.

3.3.2 Passin ja henkilökortin merkityksestä

Perustuslain 9 §:n 2 momentin mukaan jokaisella on oikeus lähteä maasta. Tähän oikeuteen voidaan lailla säätää välttämättömiä rajoituksia oikeudenkäynnin tai rangaistuksen täytäntöönpanon varmistamiseksi taikka maanpuolustusvelvollisuuden täyttämisen turvaamiseksi.

Rajanylitykseen liittyvät muodollisuudet, esimerkiksi passin vaatiminen ja passista perittävä kohtuullinen maksu, eivät rajoita oikeutta lähteä maasta niin kauan kuin passi kuitenkin myönnetään. Vasta passin epäämistä on arvioitava perusoikeuden rajoittamisen näkökulmasta (Perusoikeudet; Hallberg ym. 2011, s. 340). Passin myöntämistä tai epäämistä on arvioitava perustuslain 9 §:n 2 momentissa turvatuksen perusoikeuden rajoittamisen näkökulmasta, koska passi on maasta poistumisen pääsääntöinen edellytys. (m.t., s. 342).

Passilain 2 §:n mukaan Suomen kansalainen osoittaa oikeutensa matkustaa maasta ja saapua maahan passilla, jollei tästä laista, Euroopan unionin lainsäädännöstä taikka Suomea sitovasta kansainvälisestä sopimuksesta muuta johdu. Ilman passia Suomen kansalainen saa matkustaa Islantiin, Norjaan, Ruotsiin ja Tanskaan. Valtioneuvoston asetuksella säädetään ne muut maat, joihin Suomen kansalainen saa matkustaa käyttäen matkustusasiakirjana passin sijasta henkilökorttilain (663/2016) 2 §:n 1 momentissa tarkoitettua henkilökorttia.

Passilain 3 §:n mukaan matkustusosoikeuden osoittamiseksi Suomen kansalaiselle myönnetään hakemuksesta passi, jollei laista muuta johdu.

Henkilökorttilain 2 §:n 1 momentin mukaan Suomen kansalaiselle myönnettyä henkilökorttia voidaan käyttää passin sijasta matkustusasiakirjana passilain (671/2006) 2 §:n 1 momentin nojalla annettujen säännösten mukaisesti. Henkilökorttilain 3 §:n 1 momentin mukaan henkilökorttiin sisältyy väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 61 §:n 3 momentissa tarkoitettu Digi- ja väestötietoviraston myöntämä kansalaisvarmenne.

Passilakia koskevassa hallituksen esityksessä HE 25/2005 vp todettiin muun muassa, että passin hintaa on pohdittava ja arvioitava siinä valossa, muodostaako se mahdollisesti tosiasiallisen liikkumisvapautta rajoittavan tekijän. Hallituksen esityksessä passista perittävän suoritemaksun arvoitiin olevan sellaista suuruusluokkaa, että kustannusta ei voitane pitää tosiasiallisena esteenä liikkumisvapauden toteutumiselle. Esitystä ei siten pidetty perusoikeutena turvattua liikkumisvapautta rajoittavana (s. 43).

Hallituksen esityksestä antamassaan lausunnossaan (PeVL 27/2005 vp) perustuslakivaliokunta muun ohessa katsoi, että koska passi on maasta poistumisen pääsääntöinen edellytys, ovat passin antamis- ja peruuttamisedellytykset olennaisia perustuslain 9 §:n 2 momentissa taatun maastapoistumisoikeuden toteutumiselle.

Matkustusoikeuden osoittamisesta eräissä tapauksissa annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:n mukaan Suomen kansalainen saa matkustaa maasta seuraaviin maihin käyttäen matkustusasiakirjana passin sijasta henkilökorttilain 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua henkilökorttia: Alankomaat, Belgia, Bulgaria, Espanja, Irlanti, Iso-Britannia, Italia, Itävalta, Kreikka, Kroatia, Kypros, Latvia, Liechtenstein, Liettua, Luxemburg, Malta, Portugali, Puola, Ranska, Romania, Saksa, San Marino, Slovakia, Slovenia, Sveitsi, Tšekki, Unkari ja Viro.

Vaikka passi- ja henkilökorttien käsittelyiden viivästyminen ei merkitse sitä, että henkilöltä evättäisiin mahdollisuus saada näitä asiakirjoja ja siten suoranaisesti estettäisiin perusoikeuden toteutuminen, voivat viiveet tosiasiallisesti rajoittaa henkilölle perustuslaissa taattua oikeutta poistua maasta. Jos henkilö ei ole saanut palvelua – eli varattua sähköistä aikaa – totutun ja Poliisihallituksen ohjeessa mainitun kolmen viikon sisällä, on mahdollista, että hän ei ole saanut uutta asiakirjaa siinä ajassa, että hänellä olisi ollut suunnitelmiensa mukaisesti jatkuvasti voimassa oleva matkustusasiakirja. Tämä on voinut pahimmillaan estää hänen lähtönsä maasta suunnittelemlaan tavalla.

Vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain 17 §:n 2 momentin mukaan ensitunnistamisessa, joka perustuu yksinomaan viranomaisen myöntämään henkilöllisyyttä osoittavaan asiakirjaan, hyväksyttäviä asiakirjoja ovat voimassa oleva Euroopan talousalueen jäsenvaltion, Sveitsin tai San Marinon viranomaisen myöntämä passi tai henkilökortti. Halutessaan tunnistusvälineen tarjoaja voi käyttää henkilöllisyyden varmentamisessa myös muun valtion viranomaisen myöntämää voimassa olevaa passia.

Henkilökortilla on siten matkustusoikeuden osoittamisen lisäksi merkitystä henkilön tunnistamisessa, joka voi monissa tilanteissa olla edellytys erilaisten henkilöön sidottujen etujen saamisessa tai muutoin asiointissa.

3.3.3 Kannanotto

Totean, että oikeusasiamiehelle on erityisesti helmikuun alun 2022 jälkeen tullut kymmeniä kanteluista tästä samasta aiheesta. Näistä kanteluista välittyy sama tieto kuin mikä ilmenee Poliisihallituksen 12.4.2022 antamasta lisäselvityksestä. Passi- ja henkilökorttiasiointiin ei eräillä poliisilaitoksilla ole joinain aikoina löytynyt lainkaan vapaita aikoja sähköisessä ajanvarausjärjestelmässä. Toisilla laitoksilla ensimmäiset vapaat varattavissa olevat ajat ovat olleet useiden kuukausien päässä.

Passi- tai henkilökorttiasiointi on tosin ollut mahdollista myös jonottamalla, mutta jonotusaika on voinut olla jopa tunteja. Mielestäni näin pitkät jonotusajat eivät ole hallinnon palveluperiaatteen mukaisia.

Käytettävissä olevan aineiston perusteella on selvää, että julkinen valta on vuosien 2021 ja 2022 aikana ainakin osittain epäonnistunut toteuttamaan asianmukaisen ja viivyttyksettömän käsittelyn passi- ja henkilökorttiasioissa. Passi- ja henkilökorttiasiointi – niiltä osin kuin käsittely on edellyttänyt käyntiä poliisiasemalla tunnistautumista ja sormenjäljen antamista varten – ei ole ollut sillä tavalla viivyttyksetöntä kuin hyvä hallinto edellyttää.

Laillisuusvalvonnan näkökulmasta olennaista on, minkälaisiin toimenpiteisiin poliisilaitokset ja Poliisihallitus ovat ryhtyneet havaittuaan tässä asiassa kysymyksessä olevat ruuhkat ja viiveet.

Poliisihallituksen selvityksessä kerrotuin tavoin poliisi on reagoinut muuttuneisiin tilanteisiin monin tavoin pyrkien vähentämään ruuhkia ja nopeuttamaan asiointia.

Syyt syntyneisiin ruuhkiin ja viiveisiin asioiden käsittelyssä ovat käsitykseni mukaan olleet jossain määrin yllättäviä ja ainakin osittain vaikeasti ennakoitavia.

Alkuvuodesta 2020 alkanut maailmanlaajuinen Covid19-pandemia on tullut yllätyksenä. Pandemian alkamisen jälkeinen passi- ja henkilökorttihakemusten määrän lasku, ja pandemian hellittäessä tapahtunut määrän lisääntyminen ovat olleet ilmeisesti jollain tasolla ennakoitavissa. Hakemusten vähenemisen ja pandemian alkuvaiheessa vanhentuneiden passien ja henkilökorttien lukumäärän perusteella lienee ollut mahdollista arvioida hakemusten määrän nousu pandemian hellittäessä.

Hakemusten määrän nousun ”rajuus” on kuitenkin ollut ilmeinen yllätys, johon täysimääräinen varautuminen ei selvitysten perusteella näytä onnistuneen. Käytettävissä oleva työvoima ei ole ollut riittävä siihen, että palvelutaso saataisiin kaiken aikaa pidettyä hyväksyttävänä.

Helmikuussa 2022 alkanut Venäjän hyökkäys Ukrainaan ja sen vaikutus passi- ja henkilökorttien hakemiseen ovat käsitykseni mukaan olleet Covid19 pandemian vaikutuksia yllättävämpiä. Sen ennustaminen, että sota alkaa ja sodan vuoksi myös sellaiset henkilöt, joilla on passien ja henkilökorttien voimassaoloa jäljellä vielä vuosi tai enemmänkin, tulevat uusimaan näitä asiakirjoja, lienee ollut vaikeaa.

Lisäksi yksittäisen poliisilaitoksen riittävä ennakointi työvoimaa tai aukioloaikoja lisäämällä on ollut vaikeaa, koska henkilöiden asiointipaikka ei ole sidottu asuinpaikan poliisilaitokselle. Tämä on saatujen tietojen mukaan johtanut siihen, että joillain poliisilaitoksilla suuri osa asiakkaista on muualta kuin kyseisen poliisilaitoksen alueelta. Asiakasvirrat ohjautuvat sinne, missä on kulloinkin saatavilla vapaita aikoja.

Palveluaikojen lisääminen esimerkiksi viikonloppuihin tai iltoihin voi osaltaan helpottaa ruuhkaa. Toisaalta erään poliisilaitoksen tarkastuksen yhteydessä saamieni tietojen mukaan palveluaikojen lisääminen viikonlopuille ei ole ollut tosiasiasa mahdollista, koska lupapalveluiden henkilöstön työmäärä ja työtunnit ovat olleet jo valmiiksi suuret työpäivien venyessä arkisin pitkälle iltaan.

Poliisimiesten käyttäminen lupapalveluissa taas veisi pois työresurssia sellaisesta mahdollisesti jo valmiiksi aliresurssoidusta poliisin toiminnasta, jota poliisimiehet suorittavat.

Perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Velvoite edellyttää julkiselta vallalta aktiivisia toimenpiteitä, jotta yksilö voi käyttää ja nauttia perusoikeuksistaan. Perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteuttaminen edellyttää lainsäädäntötoimia ja rahoitusratkaisuja valtion talousarviopäätöksiin (Saraviita: Perustuslaki 2000, s 180).

Riittävien voimavarojen varmistaminen osaltaan edistää sitä, että perustuslaissa säädettyjen perusoikeuksien toteutuminen kyetään turvaamaan ja julkinen valta kykenee täyttämään velvollisuutensa perusoikeuksien turvaajana. Toisaalta on niin, että yksittäisten viranomaisten resurssit ovat rajalliset. Mikäli jotain viranomaisen toimintaa halutaan parantaa ja tässä tarkoituksessa siirretään viranomaisen sisällä voimavaroja tähän tehtävään muista toiminnoista, hankaloittaa se todennäköisesti niitä toimintoja, joista voimavaroja siirretään.

Poliisin määrärahojen käytöstä ja määrärahojen riittävyteen liittyvistä tekijöistä tehdyn selvityksen (Sisäministeriön julkaisuja 2022:24) mukaan vuoden 2017 jälkeen poliisi on käyttänyt kasvavan osuuden käytössään olevista henkilöresursseista rikstorjuntaan, hälytystoimintaan ja tukitoimintoihin. Samalla erityisesti valvonnan ja lupahallinnon henkilöstöresurssit ovat pienentyneet (s. 16). Selvityksen mukaan paikallispoliisin lupapalveluiden henkilötyövuodet ovat vähentyneet vuoden 2010 850 henkilötyövuodesta kymmenessä vuodessa 600 henkilötyövuoteen; tärkeänä taustatekijänä palvelutoiminnan sähköistyminen (s. 101).

Olen vuoden 2020 toimintakertomuksessani (Jakso 3.8, Vuoden 2020 erityisteema: Viranomaisten riittävä resursointi perusoikeuksien turvaamiseksi) todennut viranomaisten resursseista muun muassa seuraavaa.

Lähtökohtaisesti oikeusasiamiehen tehtävänä ei ole valvoa viranomaisten resurssien riittävyttä. Jos resurssitilanne kuitenkin johtaa perusoikeuksien toteutumatta jäämiseen, esimerkiksi siten, että viranomaiselle säädettyjen lakisääteisten velvoitteiden hoitaminen on vaikeutunut tai käynyt jopa mahdottomaksi resurssipuutteen vuoksi, ei laillisuusvalvontakaan voi ohittaa resursointiin liittyviä kysymyksiä. Laillisuusvalvonnallisen arvioinnin ja arvostelun kohdentaminen vain yksittäiseen virkamieheen ei kuitenkaan ole tarkoituksenmukaista eikä kohtuullista tilanteissa, joissa viranomaistoiminnan puutteet ovat johtuneet resursointiin liittyvistä asioista, joihin virkamies ei ole voinut vaikuttaa. Joissakin tapauksissa jopa yksittäisen viranomaisen tai hallinnonalan vaikutusmahdollisuudet resurssikysymyksistä aiheutuvien ongelmien korjaamiseen ovat rajalliset. Esimerkiksi toimintojen uudelleenorganisointi ei välttämättä tuo ratkaisua henkilöresurssien puutteista johtuviin ongelmiin tilanteessa missä resurssi on jo alun alkaen alimitoitettua.

--

Yhtäältä resurssiongelmat vaikuttivat suoranaisesti viranomaisessa asioivan henkilön perusoikeuksien toteutumatta jäämiseen esimerkiksi juuri pitkien käsittelyaikojen muodossa mutta vastaavasti ne vaikuttivat myös virkamiesten asemaan esimerkiksi kohtuuttoman työmäärän aiheuttamina seurauksina. (s. 176–177)

Minulla on samanaikaisesti näiden lukuisten lupapalvelujen ruuhkia ja viiveitä koskevien kanteluiden kanssa selvitettävänä esitutkintojen viipymiset poliisilaitoksilla. Olen siinä asiassa pyytänyt Poliisihallitukselta selvitystä esitutkintojen viipymisten syistä ja siitä, mitä keinoja Poliisihallitus katsoo olevan esitutkintojen keston lyhentämiseen. Pyyntöni perustui lukuisiin esitutkinnan kestoja koskeviin kanteluihin ja havaintoihini siitä, että esitutkintojen viipymisen syynä ovat usein enemmänkin viranomaisten resursseihin liittyvät kysymykset kuin yksittäisten virkamiesten laiminlyönnit.

Samanaikaiset havainnot viiveistä poliisin eri toiminnoissa antavat aiheen epäillä, että viiveet johtuvat ainakin osittain resurssien puutteesta. Osaltaan voi toki olla kysymys myös resurssien väärästä suuntaamisesta, mutta tällaista arviota minulla ei ole nyt käytettävissäni olevien tietojen perusteella mahdollisuutta tehdä.

Kuten edellä mainitussa poliisin määrärahoja koskevassa selvityksessä todetaan, julkisten resurssien jako valtion eri tehtäviin on poliittinen päätös, joka kuuluu eduskunnalle (s. 127). Oikeusasiamiehellä ei ole mahdollisuutta vaikuttaa siihen.

4 YHTEENVETO JA TOIMENPITEET

Olen kohdassa 3.3.3 todennut, että julkinen valta on vuosien 2021 ja 2022 aikana ainakin osittain epäonnistunut toteuttamaan asianmukaisen ja viivytyksettömän käsittelyn passi- ja henkilökorttiasioissa. Passi- ja henkilökorttiasiointi – niiltä osin kuin käsittely on edellyttänyt käyntiä poliisiasemalla tunnistautumista ja sormenjäljen antamista varten – ei ole ollut sillä tavalla viivytyksetöntä kuin hyvä hallinto edellyttää. Näin on ollut sekä ajanvarauksella että jonottamalla tapahtuneessa asiointissa.

Passi- ja henkilökorttien hakemiseen liittyneet viiveet ovat voineet osaltaan vaikuttaa kielteisesti perusoikeutena turvattuun oikeuteen lähteä maasta.

Käytettävissäni olleiden selvitysten perusteella minun on vaikea arvioida, olisivatko Poliisihallitus ja poliisilaitokset voineet suoriutua lupapalveluiden järjestämisestä tapahtunutta paremmin. Poliisissa on pyritty reagoimaan muuttuneisiin tilanteisiin ja asiakasmääriin edellä selostetulla tavalla käytettävissä olevien voimavarojen sallimissa rajoissa.

Ruuhkat ja viiveet ovat johtuneet Covid19 -pandemiasta ja Ukrainan sodasta, joiden vaikutukset ruuhkiin ja viiveisiin asioiden käsittelyssä ovat käsitykseni mukaan olleet jossain määrin yllättäviä ja ainakin osittain vaikeasti ennakoitavia.

Lähetän tämän päätökseni Poliisihallitukselle. Korostan, että asian viivytyksetön käsittely on perusoikeus ja viiveillä passin ja henkilökortin saamisessa voi lisäksi olla kielteisiä heijastusvaikutuksia muiden perusoikeuksien käyttämiselle.

Pyydän Poliisihallitusta lähettämään tämän päätökseni tiedoksi kaikille poliisilaitoksille.

Pyydän Poliisihallitusta ilmoittamaan minulle 31.10.2022 mennessä, miten sen edellä kerrotut toimenpiteet ovat vaikuttaneet, ja mikä tuolloin on lupapalveluiden palveluaikojen tilanne.